

سنجش و ارزشیابی

فرخ فیضی

دانشجوی دکترای تکنولوژی آموزشی

اشاره

امروزه با افزایش قابل توجه رویکردهای دانش‌آموزمحور، رویکرد کلاس معکوس جنبش قابل توجهی در جهان یافته و مریبان زیادی را به خود جذب کرده است (ها و همکاران، ۲۰۱۹). این مدل آموزشی را اولین بار لاگه و همکاران (۲۰۰۰) معرفی کردند و بعدها برگمان و سامس در سال ۲۰۱۲ آن را محبوبیت دادند. کلاس معکوس به کلاسی گفته می‌شود که در آن خود دانش‌آموزان، مباحثی را که در کلاس پوشش داده می‌شود، از طریق ویدیویی که معلم از قبل آماده می‌کند، می‌آموزند و سپس با دانش کسب‌شده، در کلاس شرکت می‌کنند و روی مسائل و مفاهیم پیشرفته و یادگیری مشارکتی فعالیت می‌کنند. منطق رویکرد کلاس معکوس آن است که درگیری یادگیرندگان را با محتوا، تسلط بر بحث در موضوعات گوناگون، توانایی یادگیری مشارکتی و از همه مهم‌تر توانایی یادگیری خودگردان آن‌ها را تقویت می‌کند. با این حال، در این رویکرد، سنجش یادگیری به‌عنوان راهی برای بررسی میزان پیشرفت و توسعه یادگیری دانش‌آموزان، فرایند ساده‌ای نیست. در ادامه، تعدادی از مهم‌ترین روش‌های سنجش در کلاس معکوس را ارائه خواهیم کرد.

کلیدواژه‌ها: خودارزیابی، همتاسنجی، سنجش مشارکتی
سنجش معکوس

تنوع سنجش در کلاس‌های معکوس

معنی، ضرورت و روش آن برای دانش‌آموزان تشریح شود. همتاسنجان باید در سطحی مساوی، دارای ذهنی باز و مسئولیت‌پذیر باشند و در ارزیابی‌ها احساس رقابت و بی‌اعتمادی نداشته باشند. همچنین، ارزیاب‌ها باید اصول اساسی بازخورد را بدانند و به کار بگیرند؛ مواردی نظیر استفاده از عبارات توصیفی بدون دیدگاه ارزشیابی یا انتقادی، استفاده از عبارات بسیار خاص برای برخی نگرش‌های یادگیری به‌جای عبارات‌های عمومی، و پاسخ‌دادن به محتوای مربوطه که می‌تواند مورد پذیرش هم‌سالان ارزیابی‌شده قرار بگیرد.

سنجش مشارکتی

از جمله دیگر روش‌ها، سنجش مشارکتی کلاسی است. در این شیوه، بعد از بحث و بررسی مطالب و موضوعات آموزشی ارائه‌شده در فیلم در کلاس درس، گروه‌هایی تشکیل و فعالیت دانش‌آموزان در آن گروه‌ها با همکاری خودشان سنجیده می‌شود.

پاورپوینت‌های ناقص

سنجش با استفاده از پاورپوینت‌های ناقص، شیوه دیگری است

خودارزیابی

از جمله راه‌های ممکن برای سنجش میزان یادگیری دانش‌آموزان در مدل‌های آموزشی معکوس، خودارزیابی است. در این شیوه، ابتدا دانش‌آموزان یک فیلم را از قبل برای کلاس مشاهده می‌کنند و برخی از مسائل را که امکان خودارزیابی آن‌ها را فراهم می‌کند، حل می‌کنند. در این روش، مسائل باید به‌گونه‌ای تدوین شوند که دانش‌آموزان را قادر به ارزیابی سطح یادگیری خود کنند. نکته مهم این روش، توضیح معنای خودارزیابی برای دانش‌آموزان، به‌گونه‌ای است که از بار درک‌شده نمرات کاسته شود و آن‌ها بدانند این فعالیت‌ها برای تعیین سطح فعلی آن‌هاست، نه نمره نهایی‌شان.

همتا سنجی

روش قابل استفاده دیگر، همتاسنجی است که در آن هر دانش‌آموز، سایر دانش‌آموزانی را که در روند یادگیری شرکت دارند، ارزیابی می‌کند. این روش را بسیاری از محققان و مطالعات تأیید و بر آن تأکید کرده‌اند. برای به‌کارگیری کارآمد همتاسنجی در کلاس، ابتدا باید

فیلم: چستی یادگیری معکوس

جمع‌بندی

هدف از کلاس‌های معکوس، بهبود توانایی یادگیری خودتنظیم دانش‌آموزان و استفاده از دانش آن‌ها از طریق حل مسئله است. امروزه با گسترش فناوری‌های جدید یادگیری، امکان استفاده از شیوه‌های متعدد و متنوع سنجش عملکرد یادگیری دانش‌آموزان در این کلاس‌ها آسان شده است و می‌توان روش‌های متعددی برای سنجش در این کلاس‌ها به کار گرفت.

که می‌تواند در سنجش دانش‌آموزان در این رویکرد استفاده شود. در این روش، تعدادی اسلاید ناقص از مفاهیم درسی، شامل نکات مهم و مثال‌های ناقص، در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گیرد و از آن‌ها خواسته می‌شود با دیدن فیلم ارائه درس، این اسلایدها را کامل کنند. این روش دو اثر دارد. اول، دانش‌آموزان را به فکر، نوشتن و تعمق در مورد تکمیل و یافتن راه‌حل‌های ممکن برای اسلایدها سوق می‌دهد. این عمل تکمیل و نوشتن برخی از روندهای ذهنی کمک‌کننده به یادگیری را امکان‌پذیر می‌کند. دوم اینکه سرعت تحویل محتوا را کند می‌کند و باعث می‌شود دانش‌آموزان برای پردازش نکات اساسی و تکمیل اسلایدها، بارها فیلم ارائه درس را مشاهده کنند.

سنجش معکوس

شیوه متفاوت دیگر برای سنجش میزان یادگیری، سنجش معکوس است. در این روش، هر دانش‌آموز بعد از دیدن فیلم مربوط به محتوای آموزشی موردنظر، سؤالاتی طراحی می‌کند و آن‌ها را به شکل برخط برای معلم خود ارسال می‌کند. توضیح آنکه برای بهره‌گیری از این شیوه، هیچ‌گونه توضیح کمکی شامل اهداف درس، مفاهیم و نکات مهم در اختیار دانش‌آموز قرار نمی‌گیرد و دانش‌آموز فقط با دیدن فیلم مربوط به محتوای درسی به طراحی سؤال می‌پردازد. در این شیوه، دانش‌آموزانی می‌توانند بیشترین نمره را کسب کنند که نزدیک‌ترین و دقیق‌ترین سؤالات مرتبط با اهداف آموزشی درس را طراحی کرده باشند.

منابع

1. Bergmann, J., & Sams, A. (2012). Flip your classroom: Reach every student in every class every day. International society for technology in education.
2. Ha, A. S., O'Reilly, J., Ng, J. Y., Zhang, J. H., & Serpa, S. (2019). Evaluating the flipped classroom approach in Asian higher education: Perspectives from students and teachers. *Cogent Education*, 6(1), 1638147.
3. Lage, M. J., Platt, G. J., & Treglia, M. (2000). Inverting the classroom: A gateway to creating an inclusive learning environment. *The journal of economic education*, 31(1), 30-43.